

LEGĂTURA DINTRE DREPT ȘI TIMP – DISCUȚII PRIVIND INSTITUȚIA PRESCRIPTIEI

Elena Mihaela Fodor

Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”,
Facultatea de Drept Cluj-Napoca

Abstract. *THE CONNECTION BETWEEN LAW AND TIME – DISCUSSIONS UPON THE INSTITUTION OF TIME BAR.* Being a social science, law has constantly followed in time the change of the concepts, principles and values of the human society. The law had also to ensure the social order, setting rules that permitted the anticipation of a result following a certain conduct. In order to ensure predictability of the result of a human conduct, rules had to be set for the situations that were born under one regulation and continued after the rule has been changed. The stability of the legal relations is another goal for legal norms and the time bar for using the coercive force of the state in applying a legal rule, or protecting a subjective right, is an institution that helps obtaining such a goal. Some situations belonging to civil law and criminal law are discussed, in order to find out what are the criteria for setting rules that would solve a temporal conflict of laws in the case of time bar.

Keywords: *temporal conflict of laws, time bar, civil law, criminal law, legal norm*

LEGĂTURA DINTRE DREPT ȘI TIMP

Legătura între drept, ca fenomen social, și timp, ca fenomen natural, este una complexă. Relațiile sociale sunt într-o continuă schimbare datorată modificării experienței acumulate din viața de zi cu zi și cristalizării acestei experiențe în concepte și principii. Principiile valorizate de societate sunt urmate de marea majoritate a membrilor ei și dau naștere unor reguli cărora este de așteptat ca indivizii să li se supună (Boboș, Buzdugan & Rebreanu, 2008, p. 329-331). Posibilitatea impunerii forțate a regulilor apare odată cu apariția statului în civilizația umană. Statul deține puterea de constrângere pentru a impune cu forța regula de comportament social și de a aplica o sancțiune celui care încalcă regula. Apare astfel dreptul, totalitatea normelor care pot fi impuse cu ajutorul forței de constrângere a statului. Desigur, este imposibil să fie reglementate în acest mod toate relațiile sociale, motiv pentru care dreptul

reglementează doar acele conduite care sunt considerate a produce consecințe notabile pentru societate în cazul încălcării unei reguli. Astfel, regulile juridice protejează valorile sociale cele mai importante.

Conceptele, principiile și valorile sociale evoluează în timp, iar dreptul reflectă mereu societatea a cărei viață o reglementează, orice schimbare a ideilor societății fiind reflectată de o schimbare a normelor juridice (Bergel, 2003, p. 119). Situația cea mai bună pentru societate este aceea în care indivizii se supun de bună-voie normelor juridice, conduita lor este în acord cu legile în vigoare la momentul manifestării ei, eficiența dreptului fiind în acest caz maximă. Situațiile juridice nu sunt însă întotdeauna simple, iar efectele unei anumite conduite nu se produc doar imediat ce conduita este manifestată, ele putându-se întinde pe o durată mai lungă de timp. Este important în asemenea situații să se poată stabili care dintre normele juridice care s-au succedat pe parcursul producerii efectelor raportului juridic este aplicabilă.

Soluția trebuie să fie oferită tot prin norme juridice. Astfel, dreptul are posibilitatea de a organiza viitorul, de a prelungi o situație prezentă în viitor, de a readuce trecutul în prezent sau, dimpotrivă, a-l actualiza (Bergel, 2003, p. 120). Fiind un comandament al conduitei umane, permițând sau prohibând anumite acțiuni, regula generală este aceea că legea nouă se aplică de îndată, că ea nu este nici retroactivă, nici ultraactivă (Boboș et al., 2008, p. 385). Totuși, o asemenea aplicare rigidă ar putea conduce la o serie de situații privite de societate ca nedrepte. La momentul săvârșirii unei fapte, este posibil ca aceasta să fie o conduită ilicită, fără a fi însă o faptă penală. Dacă fapta este descoperită mai târziu, la momentul identificării autorului aceeași faptă fiind incriminată de o lege nouă ca fiind infracțiune, autorul va trebui să răspundă conform legii vechi sau legii noi? Considerându-se că fiecare individ își conduce conduita după regula care este în vigoare atunci când se manifestă, concluzia care se impune este că nimeni nu poate fi tras la răspundere pentru o faptă care nu era prevăzută de legea penală la momentul săvârșirii ei. Această concluzie este în strânsă legătură cu ideea dreptății și echității pe care dreptul trebuie să o asigure, regăsindu-se afirmată deja în *Declarația drepturilor omului și cetățeanului* din 1789, în articolul VII și fiind ulterior preluată de numeroase convenții internaționale, precum *Declarația universală a drepturilor omului* din 1948 (articolul 11), *Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice* din 1966 (articolul 15) și *Convenția Europeană pentru Drepturile Omului* din 1959 (articolul 7). Se poate întâmpla însă ca o faptă, considerată infracțiune la momentul săvârșirii ei, să fie descoperită și judecată mai târziu, într-un moment în care percepția socială asupra gravității acesteia să se fi schimbat, legea nouă considerând că aceeași faptă nu mai constituie o infracțiune. Aceeași legătură cu spiritul de echitate și dreptate a făcut ca, în general, pentru asemenea situații să se considere că autorul faptei nu mai trebuie să suporte pedeapsa legii penale trecute. O asemenea idee s-a impus însă mai greu, având în vedere că o regulă aflată în vigoare fusese încălcată. Dar, modificarea percepției

privind importanța valorii lezate, a făcut ca societatea să se manifeste mai iertător, permițând ca legea nouă să retroactiveze. Manifestată mai întâi ca principiu în cadrul sistemelor naționale de drept, ridicat în timp la nivel de principiu constituțional, retroactivitatea legii penale în scopul aplicării legii mai favorabile a fost recunoscută și de Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) ca un principiu convențional. Prin hotărârea *Scoppola contra Italiei* (2009), s-a stabilit că, deși în cauza *X contra Germaniei* (1977) Comisia a apreciat că articolul 7 al Convenției Europene pentru Drepturile Omului nu conține dispoziții similare cu cele ale articolului 15 al Convenției Națiunilor Unite privind Drepturile Civile și Politice și, ca atare, nu a avut loc o încălcare în cazul în care statul nu a aplicat legea mai favorabilă, în timp s-a conturat un consens la nivel european potrivit căruia aplicarea legii mai favorabile s-a transformat într-un principiu al dreptului penal, consacrat de regulă la nivel constituțional.

În crearea regulilor privind modalitatea aplicării normelor succesive asupra unor situații ale căror efecte se prelungesc în timp, s-a făcut distincție în reglementarea aplicării normei juridice noi după cum ea aparținea dreptului privat sau dreptului public – spre exemplu, normele de drept constituțional, cele care organizează puterea și instituțiile publice, cele de procedură, cele care interesează ordinea publică, precum și cele care reglementează proprietatea funciară, starea și capacitatea persoanelor. Aceeași distincție a operat după cum norma era una de drept substanțial sau o normă de drept procedural. Normele aparținând dreptului public, între care și cele de drept procesual, au fost considerate de imediată aplicare, inclusiv asupra raporturilor juridice născute sub imperiul legii vechi și care continuă după momentul intrării în vigoare a legii noi (Popa, 2014, p. 143). Nici această regulă nu este însă absolută. În cazul unor modificări aduse codurilor de procedură, pot fi emise dispoziții tranzitorii potrivit cărora legea procedurală nouă se aplică numai proceselor începute după intrarea acesteia în vigoare, o asemenea dispoziție regăsindu-se spre exemplu în articolul 3 alin. (1) al Legii nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a noului Cod de procedură civilă (Legea nr. 134/2010). În literatura de specialitate s-a arătat că vor rămâne aplicabile, în acest context, inclusiv dispozițiile anterioare intrării în vigoare a noului Cod de procedură civilă privind administrarea probelor, deși, la modul general, dispozițiile articolului 26 alin. (2) din noul Cod de procedură civilă prevăd că administrarea probelor se face potrivit legii în vigoare la data administrării lor (Boroi & colectivul, comentariu la articolul 26, 2014).

PREScripȚIA

Prescripția definește o instituție juridică potrivit căreia, după un anumit timp și în anumite condiții, se câștigă ori se pierde un drept sau încetează efectele unei

hotărâri. Ea este, prin urmare, o instituție juridică aflată în strânsă legătură cu scurgerea timpului.

În dreptul civil sunt reglementate prescripția extinctivă – reprezentând pierderea dreptului la acțiune neexercitat în termenul prevăzut de lege (Boroi, 1999, p. 261) și prescripția achizitivă – reprezentând un mod de dobândire a dreptului de proprietate și a altor drepturi reale asupra unor bunuri imobile, prin exercitarea posesiei asupra acelor lucruri, într-un interval de timp stabilit de lege, fără ca cel care deține dreptul real pe perioada acestui interval de timp să-și manifeste dreptul față de posesor. Atât prescripția extinctivă, cât și cea achizitivă semnifică faptul că persoana care dorește valorificarea unui drept cu concursul forței de constrângere a statului, prin intermediul instanței de judecată, nu poate să exercite oricând acest drept. Pentru a da eficiență principiului stabilității raporturilor juridice, principiu strâns legat de însăși misiunea dreptului de a asigura ordinea în societate, celui care pretinde un drept i se pune la dispoziție o anumită perioadă de timp în care poate recurge la forța de constrângere a statului pentru a-i da eficiență. Rezultă că natura prescripției este cea a unei sancțiuni îndreptate împotriva pasivității titularului unui drept subiectiv.

În dreptul penal sunt reglementate prescripția răspunderii penale și prescripția executării pedepsei. Instituția prescripției răspunderii penale constă în stingerea dreptului statului de a sancționa și a obligației infractorului de a suporta consecințele infracțiunii comise, după trecerea unui anumit interval de timp, prevăzut de lege, de la data comiterii faptei, indiferent dacă infracțiunea a fost sau nu descoperită ori infractorul identificat (Toader & colectivul, comentariu la articolul 153, 2014). Prescripția executării pedepsei este o cauză care stinge dreptul statului de a impune executarea unei pedepse aplicate printr-o hotărâre judecătorească definitivă de condamnare, fiind, sub aspectul naturii juridice, o cauză care înlătură executarea pedepsei (Toader & colectivul, comentariu la articolul 161, 2014).

Din cele prezentate referitor la relația dintre drept și timp rezultă faptul că, în multe situații, reglementarea aplicării în timp a normelor juridice nu este neapărat rezultatul unor principii ferme, ci poate fi și o expresie a încercării de a găsi o soluție în acord cu noțiunea de dreptate și echitate.

Pentru a stabili ce reguli ar guverna aplicarea în timp a normelor privind prescripția, ar trebui stabilit mai întâi dacă acestea sunt norme de drept substanțial sau procedural. Având în vedere că atât în dreptul civil, cât și în dreptul penal normele privind prescripția sunt cuprinse în codurile conținând norme de drept substanțial (Codul civil, Cartea VI, Codul penal articolele 153–156 și articolele 161–164), ar trebui să conchidem că este vorba de norme de drept substanțial, astfel încât, ca regulă generală, ele nu sunt de imediată aplicare în raporturile juridice născute înainte de intrarea în vigoare a legii noi. Problema este însă mult mai complexă și o asemenea abordare simplistă ar fi eronată.

DISCUȚII PRIVIND UNELE REGULI DE APLICARE ÎN TIMP A NORMELOR CARE GUVERNEAZĂ PRESCRIPTIA ÎN DREPTUL CIVIL

În dreptul civil, o primă problemă este de la a stabili dacă legiuitorul a tratat instituția prescripției ca pe o instituție de drept privat sau de drept public. Astfel, sub imperiul Decretului nr. 167/1958, prescripția era percepută ca o instituție de drept public. Potrivit articolului 18 din acest act normativ, instanța judecătorească era obligată ca din oficiu să cerceteze dacă dreptul la acțiune este prescris. Fiind considerată o excepție de drept public, prescripția extinctivă putea fi invocată de partea interesată în orice stadiu procesual. Acest act normativ a fost abrogat prin intrarea în vigoare a Codului civil (Legea nr. 287/2009). Potrivit dispozițiilor articolului 2513 din acest act normativ, prescripția poate fi opusă numai în primă instanță, prin întâmpinare, sau, cel mai târziu, la primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate. Dispare astfel posibilitatea instanței de a cerceta din oficiu dacă dreptul la acțiune este prescris (în afara cazurilor expres prevăzute de lege), instituția fiind acum reglementată prin norme de drept privat. Caracterul de normă de drept substanțial pare evidențiat de dispozițiile articolului 6 alin. (4) ale Codului civil, potrivit cărora prescripțiile și uzucapiunile începute și neîmplinite la data intrării în vigoare a legii noi sunt în întregime supuse dispozițiilor legale care le-au instituit.

Întrebarea care și-a găsit o soluționare neunitară în practică a fost aceea de a stabili posibilitatea instanței de judecată de a verifica împlinirea termenului de prescripție și de a invoca din oficiu excepția prescripției extinctive, precum și posibilitatea părții interesate de a invoca aceeași excepție în orice stadiu procesual, în cazul prescripțiilor începute și împlinite ori neîmplinite la data intrării în vigoare a Codului civil (Legea nr. 287/2009). Instanțele care au considerat că răspunsul pozitiv este cel corect au făcut referire la sintagma „în întregime” utilizată în articolul a alin. (4) din Codul civil, care ar guverna prescripția extinctivă atât sub aspectele de drept substanțial, cât și procesual. Această soluție a fost validată prin Decizia nr. 1/2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, pronunțată în recurs în interesul legii, care însă și-a întemeiat hotărârea pe diferența de caracter (drept public/drept privat) a prescripției extinctive între vechea și noua reglementare. S-a mai arătat totodată că reglementarea conflictului de drept intertemporal generat de intrarea în vigoare a Legii nr. 287/2009 în ce privește prescripția a urmărit asigurarea stabilității juridice, asigurarea aplicării principiilor drepturilor câștigate și respectării așteptărilor legitime, precum și evitarea aplicării retroactive a legii. S-a mai arătat în aceeași decizie că modificările aduse de legea nouă condițiilor ori regimului prescripției – sub aspectul întinderii termenelor, momentelor de început al termenelor, cauzelor de întrerupere și suspendare ori de repunere în termen, ori condițiilor invocării prescripției în vederea producerii de efecte juridice – nu pot

atașa unui fapt trecut alte consecințe juridice decât cele prevăzute de legea atunci în vigoare¹. Prin urmare, în situația prescripțiilor începute anterior intrării în vigoare a Legii nr. 287/2009, dispozițiile legii vechi care reglementează prescripția se vor aplica și în cazul normelor considerate a fi de drept procesual.

Din această motivare reținem în primul rând faptul că normele care reglementează prescripția extinctivă nu aparțin exclusiv sferei normelor de drept substanțial sau sferei normelor de drept procesual. Unele dintre norme sunt considerate de drept substanțial, altele (cum este reglementarea privind momentul invocării prescripției în fața instanței de judecată) sunt considerate de drept procesual. Cu toate acestea, normelor de drept procesual nu li s-a aplicat regula privind aplicarea imediată, din momentul intrării în vigoare a legii noi.

Clasificarea unor reglementări privind prescripția extinctivă ca fiind de drept procesual a condus și la alte interpretări. Astfel, într-o cauză înregistrată pe rolul instanțelor în anul 2012, în temeiul articolului 2513 din Codul civil, s-a invocat în fața instanței de judecată tardivitatea ridicării excepției prescripției extinctive, în legătură cu un termen de prescripție care începuse să curgă după data de 1 octombrie 2011 – data intrării în vigoare a acestui cod (Legea nr. 287/2009). Instanța a considerat totuși că dispozițiile articolului 2513 nu pot fi aplicate, având în vedere că, la elaborare, s-a avut în vedere intrarea concomitentă în vigoare a noului Cod civil și noului Cod de procedură civilă, însă, cum noul Cod civil a intrat mai repede în vigoare, dispozițiile sale de natură procedurală privind termenul pentru invocarea prescripției urmează să devină aplicabile doar odată cu intrarea în vigoare a noului Cod de procedură civilă (Legea nr. 134/2010, intrată în vigoare la 15 februarie 2013)², pentru o aplicare unitară a normelor procesuale. Este de neînțeles o asemenea concluzie, având în vedere că noul Cod de procedură civilă (Legea nr. 134/2010) nu conține norme procedurale speciale privind invocarea în fața instanței a excepției prescripției extinctive decât în cazul executării silite, chestiune care nu este reglementată în Codul civil. Totodată, în articolul 5 din Legea nr. 71/2011, pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, se specifică faptul că dispozițiile acestui cod se aplică tuturor actelor și faptelor încheiate, produse ori săvârșite și situațiilor juridice născute după intrarea sa în vigoare. Termenul de prescripție din speță fiind început sub imperiul dispozițiilor noului Cod civil, norma din articolul 2513 era deplin aplicabilă, cu atât mai mult cu cât era una procedurală.

Un alt aspect care se evidențiază din motivarea deciziei pronunțate în interesul legii, mai sus invocată, este acela al necesității aplicării normelor vechi în ansamblul lor, pentru prescripțiile începute înainte de intrarea în vigoare a Codului civil (Legea

¹ Înalta Curte de Casație și Justiție, Decizia nr. 1/2014 pronunțată în recurs în interesul legii, publicată în Monitorul oficial al României, Partea I, nr. 283 din 17 aprilie 2014.

² Curtea de Apel Cluj, secția civilă și de litigii de muncă și asigurări sociale, Decizia civilă nr. 4221/R/2012, nepublicată.

nr. 287/2009). Cu toate acestea, chiar legiuitorul a creat o excepție. În articolul 2593 alin. (2) se arată că termenul de prescripție extinctivă nu este întrerupt prin introducerea unei cereri de judecată care a fost respinsă. O asemenea regulă putea fi dedusă și în vechea reglementare, din conținutul articolului 16 al Decretului 167/1958. Noul Cod civil introduce însă o regulă nouă, arătând, în continuarea textului articolului 2593 mai sus menționat, că, în cazul în care o nouă cerere este introdusă în termen de 6 luni de la data la care prima cerere a fost respinsă³ sau anulată, prescripția este considerată întreruptă. Prin dispozițiile articolului 202 din Legea nr. 71/2011 s-a stabilit regula potrivit căreia dispozițiile articolului 2539 alin. (2) teza a II-a din Codul civil se aplică și în cazul cererii de chemare în judecată introduse după intrarea în vigoare a acestui act normativ. Astfel, în cazul în care o cerere de chemare în judecată, introdusă după intrarea în vigoare a Codului civil, este anulată (spre exemplu pentru neplata taxei de timbru), iar ulterior, în decurs de 6 luni este introdusă o cerere nouă, chiar dacă la momentul introducerii celei de a doua cereri de chemare în judecată termenul de prescripție care a început să curgă înainte de intrarea în vigoare a Codului civil s-a împlinit, va fi aplicabil motivul nou de întrerupere a cursului acestei prescripții introdus prin Codul civil.

O asemenea abordare a reglementării conflictului intertemporal este în acord cu opinia doctrinară care susține că, atunci când legea nouă mărește termenul de prescripție, ea se va aplica prescripțiilor începute dar neîmplinite la data intrării ei în vigoare (Boroi, 1999, p. 20–21), dar contrară logicii Înaltei Curți de Casație și Justiție care a avut în vedere securitatea raporturilor juridice atunci când a argumentat că „nu se pot atașa unui fapt trecut alte consecințe juridice decât cele prevăzute de legea atunci în vigoare”. Considerăm nepotrivite dispozițiile articolului 202 din Legea nr. 71/2011, în contextul normativ actual. Deși legiuitorul este liber să reglementeze modalitatea de soluționare a conflictelor normelor juridice în timp, o asemenea reglementare trebuie să țină cont în primul rând de principii cu valoare juridică superioară și totodată trebuie să fie constante cu privire la aplicarea „în totalitate” a normelor vechi care reglementau prescripția la momentul începerii ei, această expresie având un înțeles nu doar incluziv, dar și limitativ.

DISCUȚII PRIVIND UNELE REGULI DE APLICARE ÎN TIMP A NORMELOR CARE GUVERNEAZĂ PRESCRIPTIA ÎN DREPTUL PENAL

O problemă s-a ridicat în legătură cu prescripția răspunderii penale privită prin prisma respectării principiului legii mai favorabile. În cauza *Cöeme contra Belgiei* (2000), CEDO a fost solicitată să hotărască dacă în cazul în care legea nouă prevede un termen mai lung de prescripție pentru antrenarea răspunderii în cazul

³ Este vorba de un caz de respingere fără a se intra în cercetarea fondului, altfel urmând a opera autoritatea de lucru judecat.

unei numite infracțiuni, acest termen este aplicabil și infracțiunii comise înainte de intrarea în vigoare a legii noi, în situația în care termenul de prescripție nu era împlinit la momentul începerii procedurii pentru tragerea la răspundere a inculpatului. În soluționarea acestei chestiuni, CEDO a considerat ca argument decisiv faptul că în legislația belgiană normele privind prescripția răspunderii penale sunt reguli procedurale, de imediată aplicare procedurilor în curs (paragraful 148 al hotărârii). Astfel, normele procedurale fiind de regulă de aplicare imediată, nu se poate considera că a avut loc o încălcare a articolului 7, printr-o eventuală nerespectare a unor dispoziții mai favorabile privind durata termenului de prescripție a răspunderii penale, atât timp cât la data începerii procedurilor de tragere la răspundere termenul mai favorabil nu era împlinit.

În dreptul nostru aceeași problemă s-a ridicat în legătură cu faptul că prin dispozițiile articolului 153 ale noului Cod penal (Legea nr. 286/2009) s-au stabilit unele infracțiuni pentru care prescripția nu înlătură răspunderea penală. Pentru aceleași infracțiuni, în Codul penal adoptat în anul 1968, era stabilit un termen de prescripție pentru antrenarea răspunderii penale. Potrivit dispozițiilor articolului 153 alin. (3) din noul Codul penal, prescripția nu înlătură răspunderea penală, pentru infracțiunile în discuție, în cazul în care la data intrării în vigoare a noilor dispoziții nu s-a împlinit termenul de prescripție generală sau specială. În soluționarea excepției de neconstituționalitate cu care a fost sesizată, potrivit căreia dispozițiile articolului 153 alin. (3) din noul Cod penal încalcă dispozițiile Constituției privind aplicarea legii mai favorabile consacrate de articolul 15 alin. (2), Curtea Constituțională a pornit de la analiza caracterului normelor care reglementează prescripția răspunderii penale, respectiv de drept substanțial sau procedural. Curtea a stabilit⁴ că în perioada 1865 – 1936 normele aveau caracter procesual, sub influența legislației franceze, fiind cuprinse în Codul de procedură penală intrat în vigoare în 1865. Ulterior, la intrarea în vigoare a Codului penal Carol II, caracterul normelor s-a schimbat sub influența legislației italiene, unde normele aparțineau dreptului material, articolul 5 al acestui cod, intrat în vigoare în 1936, prevăzând că în caz de conflict de legi privitoare la prescripția acțiunii publice se aplică legea mai favorabilă. Curtea a mai reținut că, potrivit Deciziei sale cu nr. 1470/2011, așezarea normelor în Codul penal sau în Codul de procedură penală nu constituie un criteriu pentru deosebirea lor, ci trebuie avut în vedere obiectul de reglementare și scopul normei. Una din concluziile Curții este aceea că este mai puțin relevantă natura juridică a instituției prescripției, față de necesitatea respectării dispozițiilor articolului 7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Totodată, Curtea a constatat că, din analiza de drept comparat efectuată, a rezultat că statele care permit aplicarea legii noi, care stabilește un termen de prescripție mai îndelungat, consideră că reglementarea prescripției se face prin norme de drept procesual.

⁴ Curtea Constituțională a României, Decizia nr. 511/2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 75 din 30 ianuarie 2014.

Având în vedere că, în dreptul nostru, excepția a fost ridicată în legătură cu fapte soldate cu moartea victimei, Curtea a mai arătat că memoria unor asemenea fapte nu se estompează cu trecerea timpului, iar reacția din partea comunității constituie atât o datorie de conștiință, cât și o dovadă de respect față de soarta victimelor, dreptul la viață, ocrotit de articolul 2 al Convenției pentru Drepturile Omului, consacrand una din valorile fundamentale ale statelor membre ale Consiliului European.

Așa cum s-a arătat și în opinia separată, Curtea Constituțională a omis faptul că atât concluziile CEDO, cât și cele ale Comisiei de la Veneția, invocate în decizie, au menționat faptul că posibilitatea aplicării termenului de prescripție mai lung este în legătură cu caracterul de normă procesuală atribuit de legislațiile statelor în care se regăsește o asemenea posibilitate. Totuși, considerăm corectă soluția Curții Constituționale. Deși nu li s-a conferit o importanță deosebită, apreciem că unele concluzii ale Curții Constituționale Federale a Germaniei, menționate de Curtea Constituțională a României în soluționarea excepției, reprezintă argumentația fundamentală. Potrivit acestor concluzii, în cazurile în care siguranța juridică se află în contradicție cu echitatea, amândouă fiind componente ale legalității constituționale, este atribuția legiuitorului să decidă în favoarea uneia sau alteia dintre părți. Această logică, raportată la importanța vieții, ca valoare primordială ocrotită prin Convenția pentru Drepturile Omului, conduce la ideea că dispozițiile articolului 153 alin. (3) din noul Cod penal reprezintă o rezolvare corectă a conflictului de legi.

CONCLUZII

Modificarea conceptelor, principiilor și valorilor sociale este reflectată de modificarea normelor juridice. Dreptul trebuie însă să asigure și stabilitatea și încrederea participanților la viața juridică. Astfel, reglementarea conflictelor intertemporale în succesiunea normelor juridice trebuie să răspundă acestor cerințe. Instituția prescripției, atât în dreptul civil, cât și în dreptul penal, este strâns legată de trecerea timpului. Aspectele evidențiate de cele câteva probleme puse în discuție de cercetarea noastră arată că nu există reguli absolute după care normele privind prescripția să fie considerate de imediată aplicare sau nu. În stabilirea dispozițiilor tranzitorii și dezlegarea conflictelor între normele vechi și cele noi în materia prescripției, soluțiile pot varia. Pentru a fi percepute ca fiind corecte, nu e neapărat necesar ca soluțiile să urmeze reguli rigide, raportate la caracterul substanțial sau procedural al normelor. Soluția trebuie să asigure un echilibru, să privească scopul normei și să armonizeze valori sociale și principii ale dreptului astfel încât să răspundă așteptărilor de ordine, predictibilitate, dreptate, echitate, pe care societatea le are de la sistemul dreptului.

BIBLIOGRAFIE

- Bergel, J.-L. (2003). *Théorie générale du droit*. Paris: Dalloz.
- Boboș, G., Buzdugan, C., & Rebreanu, V. (2008). *Teoria generală a statului și dreptului*. Cluj-Napoca: Argonaut.
- Boroi, G. (1999). *Drept civil. Partea generală*. București: ALL BECK.
- Boroi, G., & colectivul. (2014). Comentariu la articolul 26. *Codul de procedură civilă comentat*. Hamangiu. Consultat la <http://idrept.ro/DocumentView.aspx?DocumentId=33013621>, în data de 17.01.2016.
- Popa, N. (2014). *Teoria generală a dreptului*. București: C. H. Beck.
- Toader, T., & colectivul. (2014). Comentariu la articolul 153. *Noul cod penal*. Hamangiu. Consultat la <http://idrept.ro/DocumentView.aspx?DocumentId=33015588>, în data de 17.01.2016.
- Toader, T., & colectivul. (2014). Comentariu la articolul 161. *Noul Cod penal*. Consultat la <http://idrept.ro/DocumentView.aspx?DocumentId=33015596>, în data de 17.01.2016.